

**In Hoc Libello Pontificii Ora||toris continetur legatio, in
co[n]uentu Noremburgensi,|| Anno. M. D. xxij. inchoato,
sequenti vero finito ex-||posita, vna cum instructione ab
eodem legato|| ...**

Hadrian <VI., Papst>

Noremburgæ, 1523

VD16 K 320

64 Qvemadmodvm Causae Prophanæ Ob interposita iuramenta,
ecclesiastico tribunali asserantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65406)

suffecti, procuratores, domestici, famuli, famulaeque, ac denique ipsorum etiam subditi, conantur, adnitanturque idem iuris, quod eorum habent superiores, sibi ipsis quoque asserere, usurpareque.

DE CAUSIS INIURIARVM, QVAE CORAM
ecclesiastico ventilantur iudicio.

Tandem, si quando ex facto euenit, ut ecclesiasticus contra laicum iniuriarum agere, illatas forte verbo iniurias, intendat, conatur ecclesiasticus iudex eas ipsas quoque suae iurisdictioni vindicare causas, quo denuo reus iudicio conuentus, ordinario iuri suaeque eripitur atque eximitur iurisdictioni.

QVEMADMODVM CAUSAE PROPHANAE OB
interposita iuramenta, ecclesiastico tribunali asserantur.

Insuper & id praesumunt officiales, si quando in causis prophanis, ac inter personas ecclesiae minime sacras, dicatae, sed omnino laicas, data fide, seu praestito iuramento, verbo, vel in scriptis, pacta, obligationes, contractus, vel promissiones factae sint, vel celebrataeque eam ob rem, atque huius praetextus ratione, tales prophanae, laicaeque causae coram ipsis potius, quam ordinario iudice agitari debeant: quae noua ecclesiasticorum techna vsu si increaseret, ac diutius toleraretur, iam actum foret de ciuili causarum auditorio, quod omnes prophanae ciuilesque causae, contractuum atque transactionum, hac via necessario ad ecclesiasticos pertraherentur. Quis enim contractus, quae transactio, quae denique inter paciscentes conuentio, quae non sit solenni ita stipulatione, aut promissione vallata? Illac nimirum rerum veniremus, ut in totum ciuilia eluderentur iudicia. Quod nedum contra aequitatem ipsam, contra omnia iura scripta, sed & ciuili magistratui intolerabile foret. Nam ut demus hoc interim ecclesiasticis iudicibus de periuicio commisso, notionem ut habeant: nihilo magis per id causae ipsius principalis, contractus puta, aut transactionis, quam ob rem ille peierauit, iudices competentes erunt, quin periuros illos ob religionis transgressionem manifestariam

tantum iudicio convenire possent, ac Canonicam huic indice
cere mulctam, reseruatam tamen civili magistratui, qui perius
ros poenali iudicio secundum civiles sanctiones plectere ius
habent, commissa sibi ob id poena.

QVONAM MODO REFORMATIONES
suorum iudiciorum nec obseruent, neq; manu, hoc est, execu
tione debita tueantur.

65 Præterea, nedum rationi consona iura cōmunia, sed & ecc
lesiarum aliquot cathedralium, propriæ reformationes, no
torix, in q̄ plurimis casibus negliguntur, irritaq; fiunt, dum
contrarius ex eisdem ducitur sensus. Exequuntur enim hæ
contra hos tantum, quorum potestatem ipsi nō reuerentur.
At si res potentiores, aut eos, quibus manu pares esse non
possumus, contingat, tum ex iuris sui rigore remittunt quip
piam. Nam etsi maxime episcopi locorum ordinarij, aut eo
rum officarij a vim passis, aut his, quibus contra ius iniuriæ
illatæ sunt, pro debita iustitiæ executione, ac talium grauami
num onerumue abrogatione interpellentur. Sæpenumero
tamen euenit, vt quærela hæc, vel præpositum contingat,
vel decanū, vel certe capitulum, ac ecclesiæ canonicos capis
tulares, hoc est eos, contra quos loci huius ordinarius episco
pus, vtcunq; æquitati fauens, remorante eum hac via, in ele
ctione præstita, ac promissa fide, meritā trāsgressionis emen
dationem atq; mulctam præsumere, eisq; infligere nō audeat.

66 Ad hæc episcoporum ac prælatorum nonnulli pro tempo
re ecclesiasticorū iudiciorum Synodumq; ad suum libitū spe
ciales quasdam & prætentas ferunt reformationes, ordina
tiones, leges atq; statuta, quæ ipsa multifariam a iure cōmu
ni dissident, ac seorsim toto civili magistratui & iurisdictioni,
eorumq; subditis derogant, atq; pernitiem adferunt. Neq; vl
lam præ se ferentia æquitatem, q; ad ecclesiasticorum priuas
ta compendia, inq; laicorum necem sint excogitata, atq; effi
cta. Eamq; ob rem laici ea acceptare, aut his parere minime
tenentur.